

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE OBATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 286.

Nr. 2535/1917.

Concurs.

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul Timișoara și a parohiei centrale Timișoara-Fabric se publică concurs cu termen de 30 zile, computate dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala” cu emolumentele:

Dela parohia centrală Timișoara-Fabric:

a) Competința de uzufruct a sesiunii aparținătoare parohiei protopresbiterale dela orașul Timișoara în suma de 840 cor.

b) birul parohial legal uzuat,

c) stolele legale,

d) întregirea dela stat conform legilor în vigoare.

II. Din protopresbiterat:

a) retribuțiunea dela dieceză pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii în suma ce o va stabili sinodul eparhial,

b) birul protopopesc dela preoții din tract (paroh, administrator ori capelan) câte 100 oche — 150 litre grâu.

c) diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socioților conform concluzelor sinodului eparhial și ale Consistorului diecezan,

d) spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodului eparhial Nr. 62 din 1914.

De locuință și cancelarie protopopească, până la alte dispozițiuni, îngrijește alegându-l protopop.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă scrisorului Consistoriu recursurile lor instruite cu documentele de cvalificațiune, prescrisă în §-ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească, că au cvalificațiunea recerută a reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat, că au împlinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin multămitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor sau distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din ședința plenară a Consistoriului gr.-or. român, ținută la 27 Iunie (10 Iulie) 1917.

Consistoriul gr.-or. român din Arad.

Cultura morală.

Dacă studiem serios istoria omenimei, vedem că factorul, care a determinat soarta popoarelor a fost *cultura morală*. Despre puterea extraordinară de mare a moralității ne putem convinge nu numai pe cale teoretică, ci și practică. Moralitatea își are urmările sale binefăcătoare în toată privința în societatea omenească, și imoralitatea e însoțită iarăși de primejdii inevitabile. O casă ori o zidești pe fundament bun și atunci poți locui în ea fără frică, ori o zidești pe un fundament slab și atunci în tot momentul te poți aștepta la catastrofă. Așa e și vieța unui popor, ori e întemeiată pe moralitate și atunci e sănătoasă și înfloritoare, ori e imorală, și atunci putreziciunea e pe cale. Unde e imoralitate acolo cultura intelectuală fie aceasta cât de strălucită și bogăția materială ori cât de mare nu pot ajuta nimic precum ne arată istoria. De aceea indiferențismul în privința religiozității și a moralității nu înseamnă numai pierzarea bisericii și a preoției acesteia, ci deadreptul *moartea unui neam!*

Pentruca să facem cât se poate de evident adevărul acestei afirmațiuni să analizăm puțin întrebarea ce înseamnă moralitatea și cari sunt consecvențele ei firești, atât pe teren intelectual, cât și material! Moralitatea înseamnă, în general vorbind, congruența faptelor omenești cu legile rânduite de Dumnezeu.

În special vorbind, moralitatea înseamnă, pe deoparte puterea sufletească capabilă de a se feri de toate păcatele cari ruinează trupul și sufletul nostru, iară pe de altă parte moralitatea e însușirea tuturor virtuților frumoase. Moralitate e deci, să te ferești de credința în deșertăciune, de minciună, de lăcomie, de ucidere, de iubire de argint, de invidie de ură, de pismă de hoție, de nedreptate de calomnie, de clevetire, de jurământ strâmb etc. cu-n cuvânt de toate acele gânduri, sentimente și fapte pe cari legea creștină și mintea sănătoasă le timbrează de urăciuni și primejdii pentru pacea și bunăînțelegerea între oameni.

Moralitate e apoi iarăși în partea ei pozitivă: să iubești pe Dumnezeu și pe deaproapele

tău ca pe tine însuși, să fii cinstit, să fii blând milostiv, drept jertfitor, păstrător, curat la inimă etc. adecă sufletul să fie plin de acelea gânduri și sentimente pe cari le pretinde legea creștină și pe cari le laudă și mintea omenească.

Scurt zis deci moralitatea creștină propagă și sădește în sufletele oamenilor toate acele virtuți, cari fac plăcută și fericită viața omenei și combate statornic și energic toate păcatele, cari anihilează progresul omenei atât pe teren intelectual cât și material, făcându-i viața amară.

Dacă un popor e moral, trebuie să prospereze și în privința materială, fiindcă chiar moralitatea este puterea aceea, care pe de-o parte face pe un popor *treaz și muncitor*, iară pe de altă parte *cumpătat și cruțător*. Bogăția se reduce chiar la aceste trei virtuți *muncă, cumpăt și cruțare*. Sărăcia materială a unui popor care trăește între condiții posibile pentru dezvoltare economică, este numai expresia sărăciei sufletești. Sărăcia materială se reduce aici la neputințe sufletești, la *lene, risipă și necumpătare*.

Un popor moral trebuie să facă însă progrese și pe teren intelectual, fiindcă moralitatea împintenește neconținut pe oameni la muncă sufletească, la crearea de valori ideale. Moralitatea ne face să ne ocupăm cu știința și cu ameliorarea soartei omenești pe toate terenele.

Moralitatea creiază între singuraticii membri ai unui neam, raporturi de iubire și stimă reciprocă, pace și bună înțelegere, așa că aceștia pot să se grupeze să se alieze pentru a săvârși o muncă comună. Așa că neînțelegerile, sfezile, ura și pisma din sânul unui neam trădează cu siguranță lipsa de moralitate.

Deci atât moralitatea cât și imoralitatea își au urmările lor sigure, cea dintâi binefăcătoare, cea din urmă, distrugătoare. Imoralitatea, ori indiferentismul, în privința religiosității și a moralității duc cu siguranță pe un popor la faliment material și cultural. Unde nu e cultură morală acolo, nici cultură intelectuală, nici cea materială, nu pot da înainte.

Celebrul scriitor Swett Marden ca să arete importanța cultului morale povestește următoarea întâmplare: „Niște păstori își păziau turmele lor pe un munte; deodată văd că după un pisc de munte se înalță în sbor un vultur. Zbură vulturul așa de maiestos în văzduhul lui, încât păstorii nu-și mai puteau lua ochii de la el. Dar nu peste multă vreme au observat păstorii, că vulturul își încetinește zborul, ba își pleacă o aripă frântă în jos, nu peste mult și cealaltă aripă se pleacă și vulturul căzu repede la pământ ca săgeata. Păstorii curioși, găsind vulturul l-au cercetat cu deamănuntul

ca să vadă, care e cauza, că paserea măreată a căzut deodată moartă la pământ și au aflat pe pieptul ei un șerpe mic și veninos. Se vede că până când a odihnit falnicul vultur pe vârful stâncii șerpele acesta veninos i-s'a vârat în pene și când zbură el mai îndrăzneț l-a mușcat și i-a otrăvit întreg corpul, trântindu-l la pământ. Iată așa face și imoralitatea cu omul. Fie omul cât de tare, cât de văzut, totuși imoralitatea în o bună zi îl va trânti la pământ. Un păcat a început pe neștiute să între în inima omului și la urmă întreaga viață e murdară și zace în țărână“.

Poate fi deci un neam ca un vultur de falnic, cult și bogat, dar dacă corpul lui e plin cu șerpi veninoși, atunci puterea i-se poate curmă în toată clipa. Șerpe veninos pe corpul unui neam este imoralitatea și de aceea aceasta trebuie stârpică cu toate mijloacele și înlocuită cu moralitatea.

Viitorul și valoarea unui neam zace în *cultura lui morală*. De aceea și noi dacă vrem să trăim ca neam sănătos și cult pe fața pământului, să ne punem toate puterile în serviciul cultului morale.

Să dăm o deosebită atențiune factorilor cari pot și sunt chemați să propage această însemnată cultură.

Activitatea *familiei, școlii, bisericii* a presei și a *opinie publice* trebuie din temelie revizuită.

Să isgonim din viața familiară cultul materialismului brut și să întonăm acolo idealul de viață creștin. În familie să pune bază, bună, rea vieții copiilor. Dacă aici domnește credință, iubire, cinste, muncă, cumpăt, cruțare, pace, bunăînțelegere, atunci și copiii vor exercita toate aceste virtuți întreaga lor viață.

Și animalele sălbatice duc o anumită viață familiară, dar aceasta e supusă dominațiunii instinctelor brute e locul unde se împărțește prada între părinte și copii. Viața familiară a omului trebuie să fie ceva superior vieții animalelor, și aceasta numai atunci poate fi ceva deosebit, dacă e un locaș sfânt unde se cultivă cu ardoare toate virtuțile frumoase. Viața familiară a noastră prin creșterea ei prin obiceiurile ei trebuie să fie un izvor de cultură morală.

Să punem mai ales biserica și preoțimea ei în posibilitatea de a putea munci pentru renașterea noastră religioasă, morală: Să nu lăsăm ca biserica și preoțimea noastră să se lupte cu nespuse mizerii *pentru că decăderea lor înseamnă decăderea și moartea noastră*.

Să scoatem biserica dătătoare de lumină și viața de sub obroc și să o punem în sfeșnic ca să ne lumineze.

Biserica este isvorul din care putem bea aceia ce e esența vieții, tărie și curățenie sufletească.

Să credem că biserica este focarul culturii morale și să-i dăm tot sprijinul nu prin discursuri sarbede ci prin fapte de jertfe.

Pressa și opinia publică încă pot face extrem de mult pentru propagarea culturii morale dacă își înțeleg rostul și infierează fără părtinire și cu simț de dreptate toate actele imorale. Cu moralitatea stăm și cu imoralitatea cădem.

Rusticus.

Reorganizarea ministerului de culte.

Raportul dintre biserici și stat întotdeauna a fost îngrijit în minister de o secțiune specifică bisericească. Prin legile bisericești sau înmulțit din cale afară aceste agende, anume de ordin de dotație (congruă) și disciplină. Eră o veche dorință a bisericii noastre să-și aibă secțiunea proprie condusă de un bărbat din sinul bisericii noastre, cunoscător temeinic al instituțiilor noastre bisericești, prin care guvernul se aibă deplină orientare asupra organizației noastre și așa să fie în deplină cunoștință de cauză la judecarea afacerilor noastre bisericești. Aceasta justă dorință a bisericii noastre s'a împlinit. Noul guvern a împărțit afacerile bisericilor din țară în 3 secțiuni: una romano-catolică; a doua gr.-orientală și gr.-catolică, la care aparține biserica noastră cea sârbească și gr.-cat. română și a treia a bisericilor protestante, unitară, baptistă și mozaică. În fruntea fiecărei secțiuni stă un șef de secțiune.

Vestea acestei dorințe împlinite sigur v'a inspira de sinceră bucurie toate cercurile noastre bisericești. La aceasta mulțumire sufletească se mai asociază satisfacția, că de șef al secțiunii bisericilor orientale și gr.-catolice este numit domnul consilier de secțiune Dr. Petru Ionescu, care prin munca sa stăruitoare a binemeritat și până acum atât de încrederea cercurilor guvernătoare din Budapesta cât și de a cercurilor bisericești, și s'a făcut vrednic de răsplata muncii, cea mai onorifică distincție ce și-o poate omul câștiga.

Acest act de înaltă prudență a guvernului sigur v'a contribui la consolidarea raporturilor dintre biserică și stat și la o atmosferă mai caldă, mai armonică a contactului personal. Lumea păcii, a armoniei sufletești, vină împărțita ta.

Un duel între doi preoți.

În o gazetă ungurească din Oradea-mare, doi preoți ortodocși cu parohiile învecinate și-au încrucișat spada; unul din generația veche, cu unul din generația tânără.

Primul pornise cu asprime contra preoților, cari neluând în socotină circulara P. S. Sale Dluu Episcop dela Arad țin sărbători băbești chiar acum, când e atâta nevoie de o întrebuițare mai rațională și mai eficace a timpului. Și spada a căzut asupra vecinului său, care întâmplător i-a eșit în cale. Și după ce l-a rănit și desarmat i-a strigat triumfător: „Nu faci politică patriotică“!

Bietul rănit după trei săptămâni s'a vindecat, s'a recules, a luat și el spada sa, s'a pornit contra dușmanului său.

Și — firește — fiind tânăr, eră mai înverșunat, și cu puterile lui oțelite, a aplicat și el contrarului o lovitură adâncă și dureroasă, și cu un triumf malițios îi aruncă vorba: „N'am ținut sărbători băbești, ci am eșit cu litie la hotar, am rugat pe Dumnezeu îndurător să se milostivească asupra noastră, să nu ne supeze cu foamete și sete. Și după obiceiul locului, fiindcă poporul nu lucră în ziua aceea, am profitat de ocazie să-i îndemn a subscrie împrumut de războiu. Deci eu am făcut politică patriotică și nu sfinția ta, care ești recunoscut pentru politica naționalistă“!

Cei doi vrăjmași apoi s'au mai privit cu ochi schinteietori, ș-au pus spada în talbă și fiecare s'a reîntors la casa sa, fără să-și tindă mâna de împăcare...!

Îngrijorați acum de apariția unor astfel de dueluri, cari de fel nu se potrivesc cu chemarea preotească, nici cu vremurile de azi, socotim, că e de datoria noastră, a celor grupați în jurul acestei reviste, să ne amestecăm în daraverile susnumiților preoți, fiind ele și ale noastre și esaminându-le cu toată obiectivitatea, să încheiăm procesul verbal convenit și în regulă și să-i împăcăm, căci făcătorii de pace să chiamă fiii lui Dumnezeu.

Accentuăm, dela început, că nu suntem contra duelurilor gazetărești, dacă au temei și întrunesc condițiile cavaleresti. Duelul din chestiune însă nici pe de parte nu întrunește condițiile recerute. El nu are loc în forma cum s'a executat, ambele partide, din motive bune, au scos concluziuni false; *licitarea patriotismului lor*, și nu e nevoie să-ți scoți tu în relief patriotismul tău pe socoteala altuia. El se afirmă prin activitatea ta folositoare, binefăcătoare și neprihănită, ce o desvolți în satul tău; iar acea activitate să fie o carte deschisă a faptelor creștinești și patriotice. Licitarea e o indirectă insinuare, că sunt și răi patrioți între noi, ori cel puțin mai buni și mai puțin buni, ce nu corespunde adevărului, căci faptele dovedesc, că în cursul războiului întreagă preoțimea noastră într'un simț și gândire și-a împlinit înalta ei datorie patriotică.

Și iarăși preoții sunt frați în Hristos, au una și aceeași chemare. Deci dacă îți greșeste fratele tău sau ți-să pare că a greșit, ce eră mai ușor decât urmând sfaturile sfintei scripturi, încearcă să-l îndrepti, chemându-l la tine, sau în fața martorilor și a soborului și numai după atâtea încercări neisbutite să-ți fie păgân și vameș.

Lucrul acesta nu s'a făcut nici din o parte, în schimb ș-au adus ei însăși judecată, fără să se gândească, că vor fi judecați. Și așa cei doi frați, cari

până eri stau cu casa la o distanță de doi-trei chilometri, azi sunt la o distanță foarte îndepărtată. Și de se vor întâlni, nu se vor cunoaște, ci se vor feri unul din calea celuilalt.

Așa-i când vă măsurați puterile în o sală de scrimă profană unde nu-i voie să între nici un preot, și unde cele mai neînsemnate zgâriituri, să par loviturile mortale.

Nu e admis să-ți duci chestia ta internă bisericăscă în o gazetă și pentru un public, ce n'are nimic cu chestiile noastre pastorale sau de ordin bisericăsc. Cu astfel de indeletniciri nu folosim nimic, ba din contră scădem și din puținul prestigiu cel mai avem.

Trebuie apoi să vă luați martori de toată încrederea, cari la nevoie să vă lege ranele. N'ați făcut nici aceasta, ci v'ați luat martori, cari s'a bătut joc ș-a răs de un duel așa de nepotrivit. Ei! De cereți să vă abateți pe la „Biserica și Școala” toate luau altă întorsătură. Biserica, cu nemărginita ei dragoste creștinească ar fi potolit pornirile dușmănoase și ar fi găsit calea bunei înțelegeri și tot așa ați fi aflat vorbă de mângăiere și din partea școlii. Ea e primitoare și îngăduitoare și față de cei ce poate nu sunt trecuți între cei 315 abonați ai ei, căci nu asta vrem noi să știm, de s'a ținut ici și colo cu o sărbătoare mai mult sau mai puțin, ci care este icoana satelor noastre de când a izbucnit războiul? Ne-am afirmat de conducători mai luminați, și avem mai multă pază și mai mare dragoste față de turma risipită? Vrem să știm, cu cât este activitatea noastră pastorală mai intensivă și edificatoare?

Predică.

„Mă ve-ți căuta și mă ve-ți afla; căci mă ve-ți căuta din toată inima voastră. Și mă voi lăsa să fiu găsit de voi, zice Domnul” (Ieremia c. 29, v. 14).

Iubiți credincioși!

Astăzi vreau să vă fac băgători de seamă asupra cuvintelor profetului Ieremia, care zice, că pe Dumnezeu în lipsurile noastre îl aflăm, dacă îl căutăm din toată inima noastră. Mulți oameni ar dori, ca bunul Dumnezeu să-i ajute în toate întreprinderile și năcazurile lor, numai pentru aceea, fiindcă poartă numele frumos, de creștini.

Mulți îl caută pe Dumnezeu zilnic și nu-l găsesc. Și nu-l găsesc iubiții mei ascultători fiindcă nu-l caută din toată inima, precum zice profetul, amintit mai înainte. Câți creștini nu cred, că dacă au rostit de o sută de ori Tatăl nostru, ori au făcut un dar mare bisericii, ajutorul lui Dumnezeu trebuie să vină dea bunăseamă; și acesta nu vine, pentru că nici rugăciunea nu e rostită din toată inima, nici darul, fie el cât de mare, nu e făcut inimă curată. Bunul Dumnezeu, precum ne spune profetul, numai atunci ne ascultă rugăciunile noastre, când ne rugăm Lui cu toată inima noastră. Bunul Dumnezeu numai atunci pogoară în sufletul nostru raze de mângăiere și putere, când acesta este curat. Vrei să te rogi lui Dumnezeu? Iubitorul meu credincios! atunci mai înainte de a te adresa către Tatăl cel ceresc, examinează-ți sufletul. De ai făcut cumva rău, gândește-te câtă amărăciune i-ai pricinuit și parăți rău de fapta ta urâtă. În locul urei simte puțină iubire față de cel nedrep-

tătit. De ți-a făcut ție altul rău, iartă-l! Gândește-te că și el e ca și tine om slab. Te-a jignit, te-a supărat în clipa aceasta, dar în cealaltă îi va fi părut rău de ce a făcut.

Dacă ți-ai pregătit astfel sufletul și-l-ai curățit de toată ura și pizma, numai atunci începe și te roagă și rugăciunea ta rostită din inimă curată va fi auzită de Dumnezeu.

Vrei să faci sfintei biserici un dar? E foarte frumos. Înainte însă de a-ți duce darul tău la biserică retrage-te în o cămară liniștită și te gândește bine. Duci tu darul acesta la sfântă biserică ca să te laude oamenii? Ori crezi că dacă darul tău e mare și frumos, atunci Dumnezeu trebuie să te ajute numai decât? Dacă e așa, te rog să stai puțin și să te gândești, că bunul Dumnezeu cu darul tău împreună cere și inima ta toată.

Dacă ai înțeles, de câtă iubire ai avut tu parte dela Dumnezeu, care ți-a ocrotit sănătatea familiei și roadele holdelor și simți în inima ta un fel de iubire recunoscătoare către Dumnezeu și de aceea voiești să faci sfintei biserici un dar, atunci da, mergi cu darul și bunul Dumnezeu te va binecuvânta.

Sunt creștini cari cercetează foarte regulat sfânta biserică și fac închinăciuni adânci cu fețe foarte smerite și de aceea totuș parcă soartea, bunul Dumnezeu nu îi ajută. Poate că din toate rugăciunile și închinăciunile lor a lipsit aceea, ce e mai însemnat: *inima curată*.

Sunt bărbați și femei cari nu mai conținesc cu dăruirile făcute sfintei biserici și de aceea totuș ajutorul și mila lui Dumnezeu nu le pot dobândi, fiindcă faptele lor nu sunt făcute *cu inimă curată*.

Iubiții mei credincioși! Fiindcă vă iubesc pe voi ca pe niște fii ai mei sufletești și pentru că a-și dori ca voaună să vă meargă bine în toată privința, vă rog, *ca toate rugăciunile și danile voastre să le faceți cu inimă curată*, dacă voți să fie *primite la Dumnezeu*. Vorbele frumoase, închinăciunile multe, fețele smerite pot să înșele pe oameni, dar nicicând pe Dumnezeu, care vede până în adâncul sufletului nostru și știe toate gândurile și sentimentele noastre.

Socotiți că vieța aceasta este foarte grea; ea este ca marea, care în toată clipa se poate învifora, ea este ca un ogor frumos care în toate zilele poate fi distrus de grindină sau furtună. Morburile, răutatea omenească și fel de fel de alte nefericiri se întind lanț după noi, și ne petrec dela leagăn până la mormânt. Dar ori cât ar fi de plină vieța aceasta de greutate, dacă bunul Dumnezeu ne stă întru ajutor, atunci ea e ușoară. Dumnezeu ne luminează mintea ca noi să putem ocoli cărările primejdioase în vieța aceasta. Dumnezeu ne trimite mângăiere și întărire inimei noastre tulburată de păcatele proprii și de ticăloșiile omenești. Precum conduce un tată iubitor pe fiul său la fericire așa ne conduce pe noi toți bunul Dumnezeu. Căutați pe Dumnezeu deci în toate zilele vieții voastre, dar căutați-l *cu inimă curată*, căci numai atunci îl veți găsi precum zice profetul.

Bunul Dumnezeu a legat fericirea acestei vieți de *inima curată*, dar inima curată să câștigă cu greu. Zile, săptămâni, luni și ani întregi, se recer până omul își poate curăți inima sa de toate spurcăciunile. Multă ură, multă pismă, multe poftă păcătoase și multă reavoință este în inima noastră și bunul Dumnezeu le știe toate și de aceea nu ne ajută când ne rugăm de el.

Bunul Dumnezeu voiește ca fiecărui om din lume să-i meargă bine, și să fie fericit, noi oamenii însă

în răutatea noastră nemărginită am vrea ca numai noauă fieștecărui să-i meargă bine, toți ceilalți însă să se prăpădească. Acela care a ajuns la bine, în loc să-l sprijinească pe acela, care se chinuște, dincontră îl mai apasă și el. Cel învățat și pățit în loc să-l învețe pe cel neștiutor și neînvățat își bate joc de el. Cel bogat crede despre cel sărac, iară cel sărac, despre cel bogat că nu are suflet.

Iubiții mei credincioși! Vă rog pe voi să băgați bine de seamă, că dacă aveți în inimă una dintre acestea s'au alte răutăți și mai mari, bunul Dumnezeu, ori cât v'ați ruga nu vă ajută. Curățiți-vă mai întâi inimile de toate spurcăciunile și atunci vă rugați lui Dumnezeu. Nu luați aceea ce e a altuia ci vă agonișiți toate cele de lipsă cu sudoarea feții voastre, nu clevețiți, ci apărați numele bun al deaproapelui, nu dușmăniți, nu urâți pe nimenea, ci iubiți pe toți oamenii și îi ajutați când vedeți că au ajuns la rău. Nu face pe altul să plângă că vei plânge și tu, nu năcăji pe nimenea că și tu vei fi năcăjit. Nu minți despre cineva ceva, că și pe tine te vor amări minciunile. *Tu dacă vrei să fii fericit caută pe Dumnezeu în toate zilele cu inimă curată și adă-ți aminte că cine sapă groapa altuia, el cade în ea.* Tit.

Preotul militar campestru.

E știut, că fiecare trupă de *infanterie*, ici-colea chiar și câte un batalion și mai ales batalioanele tireze — își are preotul său.

Chemarea lui nu se mărginește, chiar numai la mângăierea răniților, dela locul de bandaj, și a îngropă pe ceie au murit moarte de erou și a purtă matriculele, a țineă serviciile divine și a însufleți pe ostași cu vorbiri, ci cuprinde în sine îngrijirea părintească de luptători, carea o atinge el întâiu prin exemplul său, prin elocvența sa, vioiciunea sa, întărind sufletește pe luptători la pragul cel mai înalt.

Cumcă vieța aceasta e împreună cu cele mai mari abnegațiuni corporale și sacrificii și cumcă adeseori cu *ochii săi proprii se uită la moarte* — e de sine înțeleș.

Sub durata focului intenziv al artileriei, al infanterii, al mitrailleurilor, și al minelor, apoi în mijlocul luptelor își împlinește cutezător a lui datorință — pentru mântuirea vecinică a bravilor săi ostași, cari nici în asalt nu părăsesc locul lor. Acestora li-se potrivesc adevărul cuvintelor ce le-am învățat în gimnaziu: „Dulce et decorum est pro patria mori“.

Mulți dintre vitejii eroi preoți, au fost greu răniți, mulți îmbolnăviți, *foarte mulți au căzut sub glonțul morții*, alții au căzut jertfă boalelor molipsitoare, suportând cele mai mari suferințe. În activitatea sa, pe preotul militar îl cuprinde o simțire nobilă și satisfacție deplină, când observă, că negătorii de Dumnezeu — cari în timp de pace nici odată nu au deschis ușa bisericii și cari de preotul lor și religia lor își băteau joc și cari acum ei însși o mărturisesc preoților lor, cum ei sau întors la Dumnezeu și cu ce lacrimi de căință inima lor de odinioară ascunsă și împietrită acum sau înmuiat — și iarăș sunt născuți sufletește!

Apoi ce voiu aminti de rezultatele preotului militar din *lazaretele campestre și cei din instituttele sanitare din parii?*

Căți, cu ce abnegațiuni trupești și sufletești, se află adeseori zile și nopți întregi lângă răniți, lângă

bolnavii în tifus, holeră și alte morburii infecțioase. Așa și aici vieța lor e plină de pericole, de oboseli, de jertfe și totuș cu bucurie își împlinesc datorințele preoțești.

Precum preotul din câmp, e eroul cel fără teamă, nu mai puțin e cel din lazareturi dela bolnavii infecțioși. Având el în vedere mântuirea suferințelor și obidaților rândăși, aleargă ca trimis serv alui Dumnezeu între șirurile lor împărțindu-le consolație tuturor, atunci o simțire supranaturală umple pe toți acei eroi din turma lui încredințată cari și în ultimele momente ale morții eroi rămân. Când apoi ingerul Domnului, sufletul eroului, care trupul sau jertfă l-au adus pentru rege tron și patriă — îl ia pe intinsele-i sale aripioare și îl înalță la ceriuri, atunci preotul începe a se ruga: „Doamne odihnește sufletul ostașului în loc luminat“ etc... „Domnul puterilor deieți odihna vecinică, unde dreptii ca luminători își strălucesc“. Și apoi iarăș vine rândul la altul și din nou se roagă: „Dumnezeul durerilor“ etc... Apoi îi petrece pe eroii noștri până la mormânt, ridicnd rugăciunea încheierii cu „*In veci pomenirea lor*“ așezându-i în pământ strein neplânși de ai lor iubiți — la odihnă unde nu mai este durere, nici scârbă, nici suspinare.

Cumcă toți preoții militari campestri fie aceia la regimente, fie la spitale, la brigăzi, diviziuni sau chiar la comanda mai mari, au a conduce matriculele și a rezolvă actele oficioase, acestea sunt de sine înțeleș. În timpul din urmă preoții militari sunt *conducătorii azilelor de restabilire militară* și nu numai în artele spirituale și intelectuale ci și în cele corporale fizice. Doresc să mai amintesc *serviciu de ale preotului militar* pe cari voluntar le împlinește:

Îngrijește de corespondarea ostașilor cu ai lor de acasă, îi prevede pe lângă mari jertfe pe luptătorii, atât pe cei din tabără cât și pe cei din spitale, cu material de lectură și altele, așa sunt mii de dovezi despre jertfele aduse de preoții militari.

Vieța preotului militar e plină de jertfă și aceasta jertfire și eroism fără frică și activitate multi laterală e recunoscută și apreciată chiar de însuș Majestatea Sa împăratul și regele nostru și cu distincții recompensată. Nu numai crucea preoțească clasa II-a: „Pūs meritis“ ci și celelalte cele mai mari dinstincțiuni decorează peptul lor de vitejii.

Cea mai mare și frumoasă distincțiune pentru tot preotul militar e liniștita conștiință, că el în tot timpul și totdeauna și-a împlinit conștiincios ale sale datorințe, aeeșta este atestatul său cel mai frumos. Schițarea aceasta fugitivă însă nu a exhaustat pe deplin activitatea și meritele preotului militar, dar după drept se va redă adevărul.

Arhivele de războiu din Viena și Budapesta, unde se fac propunerile pentru toate distincțiile — vor fi mărturii eterne despre sacrificiile și rodnică activitate a preotului militar.

Iar dacă odată istoria războiului toate aceste exemple și modele despre iubirea deaproapelui și a jertfirii pentru deaproapele, le va redă în lumină lor adevărată, atunci se va vedea operă preoților militari în mărimea și puterea sa.

ei totdeauna, cu pietate și înăbușitor resflu le vor ascultă.

K. u. k. Feldpost 294, la 17 Iunie 1917.

Andrieu Moldovan,
preot milit. ces. și reg.
gr. or. al regiment. 64.

CRONICA.

†. **Văd. Elisabeta Papp.** La etatea de 77 de ani s'a stâns din viață după grele și îndelungate suferințe. Văd. Elisabeta Papp, soția fostului preot Ioan Papp, din Buntești. Un suflet nobil, o preoteasă în înțelesul strict al cuvântului, o mamă de model, o pildă rară de vieață creștinească se odihnește de acum cu duhul dreptilor alături de soțul ei iubit pe care l-a pierdut acum 23 de ani. În ziua de sfântul Petru și Pavel a repausat soțul ei și peste 23 de ani tot în aceeași zi trece și ea la cele eterne.

Rămasă văduvă, gândul ei a fost cum să-și crească numeroasa familie. Dumnezeu a învrednicit-o să-și vadă așezate toate fiicile și fiii săi. Le-a dat tuturora creștere frumoasă. Și aceasta i-a fost mângâierea anilor ei de văduvie. După ce i-a văzut pe toți așezați s'a strecurat când la un fiu când la altul. Și ori unde s'a dus toți cunoscuții o încunjurau cu dragoste nefătățită și toți o priveau de mamă. Iar ea mulțămind lui Dumnezeu pentru darurile ce le-a revărsat asupra sa își petrecea vieața mai mult în post și în rugăciuni și nu era zi de Duminecă sau sărbătoare să nu se ducă la casa Domnului.

Mai mult i-a plăcut însă să-și petreacă zilele sale lângă fiica ei mai mică, Silvia, preoteasă în Pocola, la care precum și la satul acesteia, ținea foarte mult. Înainte de moarte cu 6 săptămâni, văzând că i-se apropie sfârșitul, s'a dorit la Buntești, la fiul său Terentie, ca acolo să fie înmormântată lângă satul ei, acolo ude de 200 de ani și mai bine familia Papp păstorește poporul, de când Popa Luca a venit din Margău, după ce poporul de acolo trecuse la unire.

Înmormântarea s'a făcut la 14 Iulie 1917 prin proții Vasile Nicoruța, Nicolae Horgea, Ioan Bogdan, Ilie Lucața și Gheorghe Gavra.

Predica a rostit-o părintele Vasile Nicoruța, caracterizând în termeni frumoși vieața și faptele defunctei.

Pe repausata în Domnul o deplâng fiii și ficele sale; Terentie Papp, Ioan Papp, Antonia dr. Buna, Lucreția Catona, Veturia Candrea, Elena Ardelean, Silvia Papp, cu familiile lor, precum Văd. Susana dr. Papp. *Odihnească în pace!*

†. **Alexendru Popoviciu,** paroch gr. or. rom. în Ucuriș a încetat din vieață Marți în 4/17 Iulie dimineața la 4 ore a. c. în al 56-lea an al etății și al 33-lea al preafericitei sale căsătorii. Rămășițile pământești au fost așezate spre vecinică odihnă Joi în 6/19 Iulie a. c. în cimitirul comunal din Ucuriș. *Dormi în pace, suflet blând.*

Nr. 20/917 E G. B.

Concurs.

Se publică concurs pentru patru stipendii de 400 cor. anual din fundațiunea Elena Ghiba Birta pentru anul școlar 1917/18 cu terminul de 25 Iulie (7 August) a. c.

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt în prima linie rudenii testatoarei, iar recurenții netrudiți, de religiunea gr.-or. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad numai atunci se primesc, când lipsesc competenți dintre rudenii.

Recurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa Comitetului administrativ al fundațiunii Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbru de 1 cor. și ins truite cu următoarele:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericeii gr.-or. române.

2. Rudeniile mai au să adnezeze și informațiune familiară, prin care pot să dovedească, că sunt inrudiți cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela diregătoria competență cu date pozitive despre starea materială a părinților și a recurenților. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că au absolvat cel puțin școala elementară cu succes, iar aceia, cari au ascultat deja cursuri la vre-o școală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, încât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost, și ce purtare a avut.

7. Recurentul să arete specialitatea, la care, locul, unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt stipendiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris deja la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure comitetul administrativ, că îndată ce își va ajunge scopul dorit și li va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 50 coroane pentru augmentarea acestei fundațiuni.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus, ori sosite după terminul de concurs, nu se vor lua în socotință.

Arad, la 23 Iunie (6 Ilie) 1917.

*Pentru comitetul administrativ al fundațiunii
Elena Ghiba Birta:*

Joan J. Papp m. p.

Episcop.

3—3

Poșta redacției.

Colaboratorilor noștri. Precum vedeți acum e sezonul concurselor cari ocupă aproape întreagă foaia. În curând va trece însă sezonul și va veni la rând materialul d-voastră.

Concurs repetat.

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III din *Sârbi* pprezbiteratul Hălmagiului devenită în vacanță prin trecerea în deficiență a parohului Irimie Sirac conf. ord. V. Consistor diec. Nr. 5110/1916 se publică repetit concurs cu termen de 30 zile dela l-a apariție acestuia în foaia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Birul parohial legal. 2. Stolele legale. 3. Eventualul ajutor de stat. 4. Nefiind casă parohială, parohia va închiria pe spesele sale proprii până la alte dispoziții o casă acomodată cu supraedificate și grădină.

Alesul va fi îndatorat să poarte dările publice după venitele sale preoțești, și să catehizeze la școala confesională din loc, fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt pofțiți, ca recursurile lor ajustate conform regulamentului, cu toate documentele prescrite, eventual și un atestat de serviciu și adresate comitetului parohial gr.-or. rom. din *Sârbi* (Szerb) să le înainteze în termenul de sus oficiului ppresbiteral gr.-or. rom. din Hălmagiu (Nagy-halmagy).

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare sub durată concursului, în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în celea rituale și predicamente.

Din ședința comitetului parohial din *Sârbi* ținută la 10 Iunie 1917.

Alexandru Gligor m. p.
adm. par. preș. com. p.

V. Neagu m. p.
not. com. p.

In conțelegere cu *Cornel Lazar* m. p. ppresbiter.
2—3

Concurse.

În baza ord. V. Consistor Nr. 1033 B 1917, prin aceasta se publică cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“, următoarele Concurse preoțești din protopopiatul Peșteșului:

I. Pentru Chistag.

1. Un intravilan parohial. 2. Pământ parohial de 19 jughere parte arător, parte fânaș. 3. Birul preoțesc dela fiecare Nr. de casă câte-o jumătate de măsură cucuruz sfârmat, eventual prețul ei curent. 4. Stolele îndatinate în trecut. 5. De casă parohială se va îngriji alesul, care va achită și dările publice după pământul parohial. Parohia e de cl. III-a.

II. Pentru Țețche.

1. Intravilanul parohial și folosirea cimiterului, în extensiune de 3 holde. 2. Birul preoțesc dela fiecare număr de casă câte-o măsură de cucuruz sfârmat, eventual prețul lui curent. 3. Dela fiecare număr de casă câte o zi de lucru cu mâna, care se poate răscumpără cu 2 cor. 4. Stolele îndatinate. 5. De locuință se va îngriji alesul, care va prevedea și catihizația elevilor fără altă remunerațiune. Parohia e de cl. III-a.

Reflectanții să-și înainteze, în termenul legal, cererile de concurs, adresate comitetelor parohiale din Chistag și din Țețche, Prea Onor. oficiu proto-

presbiteral din Mezôtelegd, având, cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta protopopului tractual, înainte de a merge în parohii, — pentru a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și serviciul divin.

Comitetele parohiale.

In conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter ort. român.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător-cantor, dela școala ort. română din *Călățea* cu filia *Gălișeni* tr. Peșteșului se publică concurs cu termen de 30 de zile în „Biserica și Școala“.

Emolumente:

Din Călățea: 1. Cvartir liber; 2. 300 cor. din repartitie pe popor; 3. 100 cor. din arânda pământului cantoral; 4. Doi stânjeni de lemne pentru sine.

Din Gălișeni: 1. 200 cor. din repartitie pe popor. 2. 1 stânjeni de lemne. Pentru amândouă ajutorul de stat 1000 cor. Alesul, pe lângă stolele uzitate, va prevedea și cantoratul, va conduce școlarii la biserică în Dumineci și sărbători, îi va învăța cântările bisericesti și va conduce strana.

Reflectanții să-și ajusteze în regulă cererile de concurs; să le înainteze — adresate comitetului parohial din *Călățea-Gălișeni* — Prea Onor oficiu protopopesc ort. român din M.-Telegd sub durată concursului, având a se prezenta în parohie spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

Romul Teodor Filip m. p.
preot președinte.

Florian Balmoș m. p.
notar.

În conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter-inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a II-a *Vărășeni* din tractul Beiuș, se publică concurs a *treia oară*, cu termen de alegere pe ziua de 13/26 Iulie a. c. pe lângă următoarea dotațiune:

1. Pământ parohial cu cimitere cu tot de 18 cubule, după care darea are să o solvească preotul; 2. câte o zi de lucru cu jugul, ori cu brațele, acolo, unde nu sunt vite de tras; 3. ștoalele îndatinate; 4. întregirea inferioară a dotațiunei dela stat; 5. casă parohială nu este, însă parohia se va îngriji de cortel.

Cei ce doresc a ocupa aceasta parohie sunt pofțiți a-și înainta recursurile, ajustate cu documentele recerute și cu atestat despre eventualul serviciu prestat, adresate comitetului parohial din *Vărășeni*, oficiului protopopesc în Beiuș, iar în vre-o Duminecă ori sărbătoare, cu observarea §-ului 33 din regulamentul pentru parohii, să se prezinte la sf. biserică din parohia numită, spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Moise Popoviciu*, adm. ppesc.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din *Vărășeni*, tractul Beiuș, se publică concurs cu termen de alegere

pe ziua de 13/26 Iulie a. c. pe lângă următoarea dotațiune:

1. Cortel și grădină. 2. 600 cor. dela comuna parohială. 3. 12 metri lemne pentru sala de învățământ 4. 20 cor. pentru conferință. 5. 10 cor. pentru scripsală. 6. Intregirea dela stat nu e încă asigurată.

Cei ce reflectează la acest post să-și înainteze cererile lor, ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Vărășeni, oficiului protopopesc din Beiuș, iar vre-o Duminecă ori sărbătoare să se prezenteze la sf. biserică din parohia numită, spre a se face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Moise Popovicu* adm. ppsc.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din *Nimăiești*, tractul Beiuș, se publică concurs cu termen de alegere pe 15/28 August a. c. pe lângă următorul salariu:

1. Cvarțir modern cu grădină de legumi, prețuit în 80 cor.; 2. Dela comuna parohială 758 cor.; 3. Intregirea dela stat asigurată.

Cei ce voesc să ocupe acest post sunt îndatorați a-și înainta, în termen legal, recursurile lor, adresate comitetului parohial și ajustate în regulă, oficiului protopopesc în Beiuș, iar, pentru a se face cunoscuți poporului, în vre-o Duminecă, ori sărbătoare, să se prezenteze la sf. biserică din *Nimăiești*.

Se observă, că fiitorul învățător va fi și cantor și fiind aceasta comună mare, venitele cantorale, cari formează remunerațiunea pentru cantorat, sunt mari și însemnate și fiind *Nimăiești* aproape de Beiuș, tinerii de curând absolvenți și necăsătoriți încă, — își pot întemeia aici un frumos viitor.

Dat în ședința comitetului parohial, ținută în 2/15 Iulie 1917.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Moise Popovicu*, adm. ppsc.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor în *Biharkristyör* la școala din *Cristiorul de sus — țarină* — se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Salariul constă: 1) din bani gata, repartizați pe credincioșii aparținători la aceasta școală: 592 cor. 2) din venitele cantorale: stolele îndatinat, evaluate la 40 cor.; de tot 632 cor. 3) pentru conferință, când va lua parte 20 cor. 4) Locuință — care se află sub un acoperământ cu sala de învățământ — constătoare din o culină, o cămară și două chilii padimentate. 5) Intregirea salariului care se va cere dela stat. Încălzitul și curățitul salei de învățământ cade în sarcina comunei bisericești.

Dela cel ce va ocupa acest post, se pretinde purtare morală bună și este obligat a deplini cantoratul atât în sf. biserică cât și în afară de sf. biserică; asemenea este obligat a deprinde pruncii dela școală în cântările bisericești. Propunerea religiunii și chatimizarea cade, fără alta remunerațiune, în sarcina celui ales. — Recursurile propozate regulamentar, sunt a se înainta la adresa P. O.

D. Adrian P. Deseanu pbbiter în Vaskóh, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică din B. Criștior pentru a conduce strana.

B. Criștior la 18 Iunie, 1 Iulie 1917.

Comitetul parohial.

Cu concursul meu: *Adrian P. Deseanu*, pprezbiter.

2-3

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confesională gr.-or. rom. din *Săud (Szód)* se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare, pe lângă următoarele venite:

1. Cvarțir cu grădină.
2. Dela Comuna bisericească: 400 adecă patru sute coroane.
3. Venitele cantorale 60—80 coroane.
4. Intregirea salariului dela stat, în urma rezoluțiunii ministeriale de sub Nrul 163063/1913.
5. Pentru încălzirea salei de învățământ 10 metrii de lemne.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sf. biserică din *Săud (Szód)* iar recursurile adresate comitetului parohial să le înainteze: P. O. D. Adrian P. Deseanu pprezbiter în Vaskóh.

Dat din ședința Comitetului parohial, ținută la 11/24 Iunie 1917 în comuna *Săud*.

Nicolae Horgea,
prezid. com. par.

Ioan Petre,
not. ad-hoc.

Cu concursul meu: *A. P. Deseanu*, pprezbiter.

2-3

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala confesională ort. română din *Albești și Hidiș*, tractul Beiuș, se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile, dela prima publicare în foaia oficioasă pe lângă următoarea dotațiune:

- 1) Dela comuna bisericească 600 cor., solviți în rată lunare anticipative.
- 2) Pentru conferință 20 cor., pentru scripturistică 10 coroane.
- 3) Cvarțir liber și grădină.
- 4) Intregirea dela stat nu e încă asigurată.
- 5) Pentru încălzirea salei de învățământ parohia dă 6 metri lemne.
- 6) Stolele cantorale, unde va fi chemat și anume dela mort mare 2 cor. dele cununie și maslu câte 1 coroană.

Ceice doresc a ocupa acest post sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare la sf. biserică din *Albești-Hidiș*, iar recursurile, ajustate în regulă și adresate Comitetului parohial din numita parohie, să le trimită oficiului protopopesc gr.-ort. rom. în Beiuș.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în 11/24 Iunie 1917.

Gheorghe Popovicu,
preș. com. par.

Marcu Pantîș,
notar.

În conțelegere cu *Moise Popovicu* adm. ppsc.

3-3

—□—